

Podziękowania 9

Wprowadzenie 11

CZĘŚĆ 1 TEORETYCZNA

Rozdział 1

Starość w wymiarze historycznym, indywidualnym i społecznym 33

- 1.1. Pojęcie starości i jej periodyzacja 33
- 1.2. Starość dawniej i dziś. Stereotypy starości 36
- 1.3. Psychospołeczne teorie starzenia się 54
- 1.4. Pedagogika wobec osób starszych 59
- 1.5. Senior w środowisku rodzinnym 63
- 1.6. Relacje międzypokoleniowe 67
- 1.7. Wychowawcza rola dziadków 73
- 1.8. Potrzeby ludzi starszych 80

Rozdział 2

Przemoc – jej źródła, manifestacje i rola w relacjach międzyludzkich 85

- 2.1. Ustalenia definicyjne 85
- 2.2. Przemoc wobec osób starszych w polskich badaniach 90
- 2.3. Zjawisko nadużyć wobec seniorów w innych krajach 95
- 2.4. Modele teoretyczne wyjaśniające przemoc wobec osób starszych 101
- 2.5. Czynniki ryzyka 110
- 2.6. Mechanizmy zachowań ofiary 112
- 2.7. Sprawcy przemocy 121
- 2.8. Procedura Niebieskiej Karty 126

CZĘŚĆ 2 EMPIRYCZNA

Rozdział 3

Osoby starsze w sytuacji przemocy domowej – studium przypadku 137

- 3.1. Charakterystyka badanych przypadków 137
- 3.2. Analiza trajektorii Fritza Schütze w doświadczeniach osób starszych doznających przemocy – ujęcie podłużne 138
 - 3.2.1. Trajektorja pani Elżbiety 141
 - 3.2.2. Trajektorja pani Janiny 144
 - 3.2.3. Trajektorja pani Józefy 146
 - 3.2.4. Trajektorja pana Stanisława 148
 - 3.2.5. Trajektorja pani Marii 150
 - 3.2.6. Trajektorja pani Franciszki 153
 - 3.2.7. Trajektorja pani Anny 154
- 3.3. Przemoc z perspektywy ofiary – ujęcie poprzeczne 162
 - 3.3.1. Relacje ze sprawcą przed wystąpieniem przemocy 164
 - 3.3.2. Inicjacja procesu przemocy 167
 - 3.3.3. Formy i nasilenie przemocy 170
 - 3.3.4. Świat emocji i mechanizmy myślenia ofiary 181
 - 3.3.5. Przełamywanie bariery milczenia 189
 - 3.3.6. Charakterystyka ofiar i sprawców oraz ich wzajemne relacje 199
- 3.4. Wyjaśnienia teoretyczne badanych przypadków 206

Rozdział 4

Przemoc domowa wobec osób starszych w świetle analizy dokumentów policyjnych – dualna perspektywa 213

4.1. Charakterystyka próby 214

4.2. Skala zjawiska przemocy wobec osób starszych 218

4.3. Przejawy występowania przemocy wobec osób starszych 226

4.4. Cechy społeczno-demograficzne ofiar jako czynniki różnicujące występowanie przemocy 235

4.5. Cechy społeczno-demograficzne sprawców jako czynniki różnicujące występowanie przemocy 261

4.6. Statystyczny profil ofiary i sprawcy przemocy oraz typ relacji rodzinnych 274

Zakończenie 291

Abstract 293

Bibliografia 301

Spis rysunków, tabel, wykresów 317

Aneksy 321

Aneks 1. Druki Niebieskiej Karty 323

Aneks 2. Broszura informacyjna 327